

РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ ОБЈЕКАТ КАРАЂОРЂЕВО

ПОГЛЕД ИЗА ТАЈНЕ

Обавијена велом предрасуда, поред столетних *Букинских храстова*, резиденција је, од шездесетих година прошлог века до данас, угостила многе стране и домаће државнике.

После новогодишњег славља 1980. године, Јосип Броз је из питоме бачке равнице испраћен пут Љубљане. Скоро три деценије после, медији су први пут завирили у његове одаје.

Без обзира којој идеологији овдашња поколења приклањају срца и умове, у једном ће се сложити – задуго овим просторима неће ходати харизматичнија ни контроверзнија личност од Јосипа Броза. Проседе апологете “петолетки” и радничког самоуправљања сетно, речима пуним опомињуће горчине, показују тековине социјализма. Многи их, истина, не штеде у кривици за економско, социјално и морално пропадање у последњој деценији двадесетог века. Новинарске екипе из петнаестак највећих медијских кућа, 15. марта отвориле су врата резиденцијалног објекта Карађорђево, омиљеног Титовог боравишта.

ОАЗА У БАЧКОЈ РАВНИЦИ

Око два сата возње аутомобилом или само тридесетак минута хеликоптером потребно је да се из Београда стигне у Карађорђево. Недалеко од Бачке Паланке, окружена питомим ораницама, та оаза тишине деценијама је скривана од очију знатижељника. Од тајни прошлих времена остале су само полуистините приче о богатству и раскоши у којој је уживала тадашња државна елита.

Асфалтна стаза оивичена уредним дрворедом и украсним растињем уводи нас у Резиденцијални објекат Карађорђево, који се налази у надлежности Гарде Војске Србије. Добри домаћини примају нас рутински љубазно, као да их туристи и новинари свакодневно походе.

Већ на први поглед примећује се да нема очекиваног гламура. Чисти и уредни кафе-салони, ентеријер у пријатним нијансама топлих боја, намештај стилски, али не превише луксузан...

Заменик команданта Гарде потпуковник Миљивоје Пајовић и управник Резиденције потпуковник Милан Радаковић говоре нам о историји Карађорђево. Војнички прецизно, али са лежерношћу туристичких водича враћају нас у време педесетих година прошлог века, када је то љупко место било само један од многих војвођанских салаша.

Када је 1957. године почела изградња “Виле за одмор”, на простору данашњег резиденцијалног објекта налазила се само “Мала вила”, направљена између

два светска рата. Исушивањем мочварног земљишта, изградњом паркова и цветних леја са ретким биљним врстама, на површини од око 430 хектара почели су да се назире обриси данашњег изгледа. У пространим увалама настало је 16 малих вештачких језера која се порибљавају, а у одвојеним и ограђеним просторима узгаја се дивљач. Посебном вредношћу истиче се *Букински храстик*, једна од ретких преосталих шума некадашњег горја Панонске низије. Биолози кажу да поједина стабла тог законом заштићеног природног блага достижу и 300 година старости.

Намењена да пружа репрезентативне услуге државном врху тадашње СФРЈ и њиховим гостима, Резиденција Карађорђево развила је инфраструктуру која јој омогућава независност у снабдевању струјом, водом и основним животним намирницама. До половине осамдесетих година прошлог века смештајни и услужни капацитети непрестано су се осавремењивали.

■ СТАЗА ЗДРАВЉА

Шетња резиденцијалним парком одмара мисли и чула. Прича се да су ту, у сенци дрвореда, управо у шетњи, донете велике и важне државничке одлуке. Ретко дрвеће, попут Панчићеве оморике и *гинко билобе*, уредно је обележено натписима као у ботаничкој башти. Потпуковник Радаковић испричао нам је анегдоту везану за једну од многобројних стаза које пресецају парк.

Јосип Броз је, приликом једне од посета Карађорђеву, показао путерак дуж борове шуме, уз опаску да би туда било пријатно шетати. Како је уз председника увек било оних којима није требало два пута рећи, за 48 сати ту је никао асфалтни путањ, широк око два метра, са ниским канделабрима на обе стране, симболично назван "Стаза здравља".

Осим што красе амбијент, вештачка језера доносе и корист резиденцији. Потпуковник Радаковић истиче да је неколико тона рибе уловљено и продато у току претходне године, а та средства су уложена у одржавање објеката и обнављање рибљег фонда.

На мирној плавичастој води може се видети и неколико парова лабудова, а наши домаћини поносно кажу да ту живи још неколико врста птица, од којих је *белорели орао* најдрагоценији. Та врста грабљивице настањује се по територијалном принципу, што значи да у кругу од неколико десетина километара од Карађорђева не постоји више ниједан примерак.

Средином седамдесетих година крајолик је прошаран са још неколико занимљивих грађевина. "Бачка кућа", изграђена 1976. године, направљена је по узору на аутентичне објекте за становање од пре два века у овом делу Војводине. Са мноштвом трофејних животиња, ма-

*Ветерани Карађорђева
Карло Гомбош,
Живка Меленица
и Тима Симић*

ТИМИНЕ ЛЕПИЊЕ

Почасни гости Карађорђева, заједно са новинарским екипама, били су троје људи чији су животи или бар његов велики део везани за Резиденцију. Госпођа Живка Меленица, супруга управника репрезентативног објекта, била је од 1957. до 1986. године уједно и главна домаћица. Њена улога је, као што само име каже, била да се брине о смештају, услузи и потребама гостију. У току свога радног века, госпођа Живка угостила је Јосипа Броза више од 60 пута, док страним делегацијама, председницима и министрима, како каже, нема ни броја. Са њом у друштву срећемо Карла Гомбоша, који је, бавећи се конобарским послом, од 1965. имао прилику да присуствује многим значајним догађајима југословенске историје.

Тима Симић давних шездесетих година снабдевао је хлебом Карађорђево из сопствене пекарске радње. Титу се, како каже, веома свиђао његов хлеб који је пекао у специјалној земљаној пећи. Због пореза који су у то време били огромни, Тима бива принуђен да се окане приватног посла и почиње да се бави узгојем рибе. Међутим, председник није могао да заборави Тимине лепиње, па је једном приликом наредио "да му нађу тог пекара", сећа се седи Мошоринац.

Говорећи о сусрету са "другом председником" и "другарицом Јованком", са сетом вели да је морао да лаже.

– Када ме је друг Тито питао зашто сам затворио радњу, нисам смео да му кажем истину. Знао сам да бих могао да направим силне проблеме неким људима, па сам казао како ми се рибарење више исплати – сећа се наш саговорник.

Тима нам је причао о Титовим навикама, од којих је једна од најредовнијих била гледање филмова. Извесни Лека био је задужен да свако вече у одређено време припреми пројекцију филма, па је непрестано пратио председника и са њим био веома близак. Лека му је испричао како му је Тито, са балкона виле на Брионима једног поподнева довикнуо:

– Хеј, Леко, дођи да пробаш лепиње! Стигле су из Карађорђева. Још су вруће!

Кафе салон

сивним столом за ручавање од пуног дрвета, зиданом пећи какове су кориштене од давнина, чини изузетан амбијент за послужење јела од дивљачи. Вреди поминути, да је управо у ловиштима Карађорђева, пре скоро четири деценије, организован први дипломатски лов у овом делу света.

Надомак једног од језера, на средини пољане уздиже се ветре-

Апартман за главног госта

њача, чији је механизам, направљен још у 19. веку, Карађорђеву поклонило једно војвођанско село. До пре десетак година ветрењача је млела кукуруз за исхрану дивљачи, а управник Резиденције се нада да ће уз помоћ државе успети да рестаурира ту атракцију своје установе.

Проблем недостатка финансијских средстава, и поред брижљивог одржавања, оставио је трага. Оронула ограда, понегде дотрајале стазе за шетњу и бетонски ободи језера подсећају да је и Карађорђево делило судбину земље. Домаћини са жаљењем признају да су средства којим располажу довољна тек за основне потребе, док ће инвестиције сачекати боља времена.

Надомак главне зграде резиденцијалног комплекса налази се *Ловачка кућица*, настала као одговор на познату ловачку страст доживотног југословенског председника. Затим, *Вински подрум* у коме тренутно нема вина, али постоје савршени услови за његово чување. Тежак и хладњиков ваздух од 12 степени Целзијуса вероватно није сметао љубитељима божанског пића, будући да се у средини подрума налази сто за послужење и осам масивних столица.

ТРАДИЦИОНАЛНО И САВРЕМЕНО

Најодговорнији људи Гарде и Резиденције Карађорђево кажу да је та установа намењена првенствено за пружање репрезентативних услуга најодговорнијим лицима у држави и Војсци Србије и њиховим гостима. На основу одобрења министра одбране, њене услуге могу користити фирме или приватна лица, разуме се, уз одговарајућу надокнаду. Ипак, на тај начин не могу се прикупити потребна средства за функционисање установе, јер она није ни прављена са наменом да буде туристички нити угоститељски објекат, каже потпуковник Радаковић.

Заменик управника Татјана Крстић била је наш водич за разгледање унутрашњости централног објекта, такозване *Виле за одмор*. Она каже да су потребна највише два сата да резиденција успостави све неопходне услове за прихват и пружање услуга било којој домаћој или страниј делегацији.

Већ на први поглед било нам је јасно да говори истину. У делу зграде подигнутом давне 1957. године ентеријер је веома добро очуван. Ипак, ни трага од резбарених квака, кристалних лустера нити позлаћених чесми! Неколико соба, један апартман за "главног госта", симпатичан мали хол између просторија за одмор, у хотелској класификацији вероватно не би добили више од четири звездице. Митске приче о раскоши комунистичке олигархије, барем у случају Карађорђево, пале су као Потемкинова села.

Други део *Виле за одмор* адаптиран је седамдесетих година, а састоји се из неколико радних кабинета и салона. Осим савремене климатизације, аудио и видео уређаја, готово све је старо барем три деценије, али захваљујући бризи и раду педесетак запослених очувано и функционално. Намештај и зидне облоге, у комбинацији са великим прозорима који гледају на врт, чине веома леп простор за радне састанке. Прошле године ту је одржан мултилатерални састанак шефова држава у региону и, како наши домаћини кажу, све је протекло у најбољем реду.

Из радног дела објекта прелази се у просторије за одмор и рекреацију. Затворени базен, сауна, мини теретана, сала за билијар и стони тенис пружају гостима могућност да слободно време искористе бавећи се спортом. Терапијски блок са уређајима марке "Сименс", који су набављени пре три деценије, изгледа као нов! Неко је коментарисао – конзервиране седамдесете!

Госпођица Крстић за крај нашег обиласка оставила је апартман опремљен крајем деведесетих, који служи за смештај посебно важних посетилаца Карађорђево. Мушка и женска соба са модерним купатилима и кадама ћакузи најлуксузнији је део резиденцијалног објекта. У дневни боравак апартмана из приземља се може стићи и посебним лифтом, који служи искључиво главном госту.

За сабирање утисака и одмор од вишесатног обиласка домаћини су препоручили велику салу, у којој су изложене фотографије и експонати из времена Јосипа Броза: његов прибор за јело, радио, грамофон и омиљена камера, ловачке пушке, те колекција вина из целе бивше Југославије, међу којима у очи пада "Поступ Доња Банда" из 1970. године. У неколико предмета записано је скоро пола века историје једног дела Балкана.

Карађорђево чека нове госте. Спој традиционалног и савременог, историје и данашњице чини овај резиденцијални објекат још занимљивијим. Митови о разузданој раскоши су срушени, али и поред тога мало ко не би пожелело да проведе барем неколико дана у миру бачке равнице и хладу *Букинског храстика*.

Александар ПЕТРОВИЋ
Снимио Звонко ПЕРГЕ